

Nema mesta kao sto je dom

Povratak raseljenih Romskih, Askalijskih i Egipcanskih porodica na Kosovo

konačna verzija

[NARATOR]

Hiljade ljudi iz romske, a kaliske i egipćanske zajednice napustile su Kosovo tokom konflikta 1999, i izbegle u susedne zemlje. Nakon petnaest godina, oko 8,000 ljudi je još uvek raseljeno u Crnoj Gori i BiH, u Jugoslovenskoj Republici Makedoniji. Ogromna većina njih nije da se integriše u njihova nova društva. Međutim oko 200 porodica nije da se vrati na Kosovo. Ove porodice su izuzetno ugrožene i njihoviivotni uslovi mogu biti vrlo težki posebno u kampovima Konik u Crnoj gori i Suto Orizare u BiH, u Jugoslovenskoj Republici Makedoniji.

Erif Ramadani je napustio Kosovo 1999. On i njegova porodica su godinama bili izloženi prinudnim iseljenjima i nesigurnosti. On trenutno živi u kampu Suto Orzare, pored Skoplja.

[ERIF RAMADANI]

Mi smo iz Uroševca. Tri dana smo proveli u Blacu. Odatle smo otišli u Albaniju. Tamo nije bilo mesta za nas, pa su nas poslali nazad u domiju u Strugi. Potom smo živeli u privatnim kućama po selima.

[NARATOR]

Nakon mnogo godina provedenih u raseljenim tvrđavama, oni još uvek žele da se vrate na Kosovo.

[ERIF RAMADANI]

Već est-sedam godina mi elimo da se vratimo. elim da se vratim na Kosovo to je pre moguće. Mi se mučimo ovde. Nismo dobili nikakvu pomoć već četiri godine. Selimo se iz jedne u drugu kuću. Vlasnici nas teraju iz kuća. 10 jul je rok kada moramo da napustimo Skoplje. Ukoliko sami ne odemo, oni nas čak mogu odvesti silom do granice. Imam dvoje dece, enu, majku, sestru i brata. Nas sedmoro ivi u ovoj kući. Kuća je stara, ali ta moemo. Voleo bih da na a kuća bude izgrađena to je pre moguće, kako bi se vratili nazad.

[NARATOR]

Kosovski pravni okvir sadrži pravo na dobrovoljan, dostojanstven i održiv povratak svih raseljenih lica. Od 2000 godine, preko 10,000 ljudi iz romske, a kalikske i egiptanske zajednice se vratilo na Kosovo. Međutim, problemi i dalje ostaju. Neke sredine na Kosovu nerado prihvataju povratnike. Oni se plaše da će priliv ljudi pogorjeti trenutnu ekonomsku situaciju. Na primer, porodica Ramadani je kupila zemlju na Kosovu, u selu Plemetina. Organizacija i Agencija UN za izbeglice, odnosno UNHCR, su rekli da su oni zadovoljili kriterijume da im se napravi kuća kroz projekat koji finansira Evropska Unija. Ali njihovi potencijalni susedi su potpisali peticiju protiv njihovog povratka. Erifova majka kaže da je bilo težko kupiti zemlju ali da je bilo još teža saznanje da njihova porodica nije dobrodošla.

[MAJKA ERIFA RAMADANIJA]

Novac koji smo učestvili za Plemetinu su prikupljali moji sinovi i čerke, koji su radili na njihovoj maturini za ivenje svakog dana do pet ujutru. Učestveli smo novac i kupili zemlju. Ali je naš problem sada da oni neće da nas prihvate.

[NARATOR]

Uprkos tekućim problemima, porodice ne gube nadu, kao ni njihovi lokalni i međunarodni partneri. U svom delu, UNHCR, sa finansijskom podrškom iz kancelarije Evropske unije na Kosovu radi na pronalaženju održivih rešenja za oko 60 raseljenih porodica iz romske, a kalikske i egiptanske zajednice koji žele da se vrate kući i reintegrišu u kosovski život. Kroz ovaj projekat, 18 porodica sa 92 članova se već vratilo, dok još 42 porodica očekuju da se vrate u narednih godinu i po dana. Mehmet Stolaku i njegova porodica su pozitivan primer kako saradnja između raseljenih lica, primajućih zajednice i međunarodnih donatora, može voditi ka boljoj budućnosti. Porodica je propatila kada je moralna da pobegne od nasilja i ode u izbeglištvo, međutim oni su se napokon vratili kući.

[MEHMET STOLAKU]

Napustili smo Kosovo jer smo se plakali rata. Iveli smo u Pristini pre rata, na Vranjevcu. Kada je izbio rat plakali smo se za neke ivote. Plakali smo se i zato smo otišli. Stigli smo do Djeneral Jankovića, ali smo odatle postalati nazad. Kasnije, otišli smo u kolu u Kosovu Polju, gde su bile smeštene izbeglice. Iveli smo u kolostest meseci. Tada se naša porodica podelila, Ja, moj brat i moja snaha smo otišli za Skoplje, moja majka, sestra i otac su ostali tamo. Morali smo da molimo za novac kako bismo naše roditelje doveli u Skoplje. Dete ne može da ivi be svoje majke. Imali smo vrlo neprijatna iskustva. Vratili smo se iz BiH e Jugoslovenske Republike Makedonije pretest meseci. Gde god da odesme, nema mesta kao što je dom. Hvala puno UNHCR-u i ovda njoj opštini. Srećan sam da imam krov nad glavom ovde na Kosovu. Ništa drugo nije važno. Ovde mi niko ne može reći da izadem napolje. Čak i bez struje i hrane, mi smo u svojoj kući. Zbog toga sam se vratio.

[NARATOR]

Nije dovoljno samo vratiti se kući. Reintegracija u društvo je značajan izazov. Mehmet Stolaku se kući vratio sa suprugom, sestrom, majkom i dvoje dece, prošlog decembra. On i njegova porodica su vemo sretni u svojoj novoj kući. Međutim, oni znaju da budućnost neće biti laka.

[MEHMET STOLAKU]

Suočeni smo sa teškim okolnostima. Ja još u vek sakupljam boce i prodajem ih. Nema drugog posla.

[NARATOR]

Raseljena lica i povratnici pokazuju svoju upornost svakog dana, i veoma je jasno da neće odustati od njihovog prava da se vrate, od prava na boljiivot. Jer, kao što Mehmet kaže Nema mesta kao što je dom.

Agencija Ujedinjenih nacija za izbeglice je veoma uključena u dobrovoljni proces porvratka. Agencije na Kosovu Dr. Hagenauer, predvodi napore Ujedinjenih Nacija na terenu.

[D O HAGENAUER, UNHCR]

Agencija Ujedinjenih nacija za izbeglice je uvek pomagala dobrovoljni povratak na Kosovo. Ukoliko ljudi
ele da se vrate kući, mi se trudimo da oni mogu da pređu granice, dobiju dokumenta, dobiju pomoć i imaju
ista osnovna prava i pravo na usluge kao i svaka druga osoba na Kosovu. Ljudi na Kosovu znaju kako je biti
upla en. Oni znaju kako je be ati da bi se sačuvaoivot i tra iti azil u drugoj zemlji. Na alost stotine
porodica u Bivoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji i u Crnoj Gori ne mogu da se vrate. Oni ele da se
vrate u op tine u kojima su rođeni. Prepreka njihovom povratku su jednostavno op tine koje ne dodeljuju
parcele za izgradnju kuća. Drugi činilac koji iznenaduje Ujedinjene nacije je da zajednice nisu voljne da
dozvole ovih ljudima da se vrate svojim kućama. Svako ima pravo da dođe kući. Ovi ljudi imaju to pravo. -

[NARATOR]

Nakon 15 godina, vreme je da se zavi sa raseljeni tvom, jer budućnost Kosova zavisi od toga da li je ono
zaista inkluzivno društvo, gde svako može u izvati svoja prava, uključujući njihovo pravo da se vrate kući.